

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

4. Materia proxima, quoad licitum usum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

9. Si puerum v.g. ligatum fune immittas in flumen, & extrahas, valide illum baptizas, prolata forma, quia vere tunc puerum abluis. Non ita si ex se puer in fluvium cadat, nam tunc non abluatur ab alio, hoc est à ministro Baptismi, quam personarum distinctionem esse necessariam dicitur mox.

10. Si eundem immittas in flumen, vel puteum, sed illud inde non extrahas, an valide baptizes, mox §. 4. explicabitur.

11. Si linteam aqua imbibitum exprimas in corpus baptizandi, ut etiam si glaciem, lutumque pari modo exprimas, sufficienter baptizas, prolata forma: quia sic sufficienter abluis. Non ita, sed sub dubio, si solum exprimas, ut dixi §. 1. num. 13. Est alia quædam ablutio sufficiens, de qua per occasionem mox num. 13.

Ablutio cerè non sufficiens.

12. Si abluas vestes tantum baptizandi, vel vterum Matris in quibus sit infans, vel linteam, vel corium, in quibus idem forsitan est involutus, insufficienter pro te nostra abluis, quia sic baptizandum verè non abluis.

13. Quid si velitus quis indusio, linteo, similibusque vestibus, ita in fontem à te immergatur, emergatque, vel ita perfundatur aqua, ut ipsa propter porositatem vestis in corpus ipsum penetret?

Respondeo. Sufficere merito insinuat Castropalaus, dist. num. 6. Bonac. d. 2. de Bapt. quest. 2. part. 3. num. 21. Leand. l. c. quest. 22. & 23. & alij, quia is tunc verè abluatur.

14. Si ex se cadat quis in fontem, non sufficere pro te nostra, jam dixi num. 9.

15. Si te remotè habeas ad ablationem baptizandi, nec item sufficere dicam mox num. 18.

Ablutio dubiè sufficiens.

16. Ex triplici capite? quantum nunc ad nostrum institutum facit, dubia sufficientia esse potest, hoc est, ex parte baptizantis, baptizati, & aquæ.

17. Ex parte baptizantis. Si puerum v. g. submittas sub regulas, vel in alium locum, unde aqua actu dilabitur, formamque adhibeas, sufficienter baptizari puerum putat Bonacina, & Leander; mihi dubia videtur res hæc, quia sic nimis largè, & remotè diceris puerum abluere.

18. Dixi (actu dilabitur) nam si submittas hominem in prædicta, vel similia loca, ex quibus aqua ex notabili intervallo effluxura est, qua deinde fluente tu formam proferas, non dubium baptismum, sed cerèd nullum administraturus mihi videris, quia hoc pacto remotissime te ad illam ablationem habes.

19. Ex parte baptizandi. Si quis in capillis tantum, similes in secundina, qua involutus nascitur, si quis in digito, imò etiam in sola manu, vel solo pede abluatur, dubiè baptizatur, quia incertum est, alijs affirmantibus, denegantibus alijs, an hoc modo dicantur prædicti absolute, & verè ablui.

20. Si quis immergatur in aquam sed non emergat; (id quod evenire possit, quando quis in fine immersionis statim moreretur) inter dubia baptismum connumerat, licet enim probabile putent cum Suar. Vasq. Valent. Conineb. quos sequitur citatus Hurtadus, l. c. diff. 5. non esse necesse, ut immersioni succedat emergio, sicuti nec si Baptismus fiat per asperersionem, necesse est, ut aqua fluat per corpus baptizandi sed sufficit si hæreat, cum sic satis, superque constituitur lotio humana, quemadmodum si manibus madefactis faciem abluas, diceris absolute faciem lavare; licet inquam id probabile putem: tamen, quia non est certum, an simpliciter apponatur vera ablutio, ideo hunc modum inter baptismum dubia recensendum, quo ad praxim iudico, sicuti in simili de linteo, vel digito madefacto dixi §. 1. num. 13. & mox repetam n. 22.

21. Ex parte aquæ. Vna, vel altera aqua gutta, & ex Bonacina, l. c. num. 19. etiam addita tertia, etiam si successivè corpus tangat, dubia ablutio est, cum aliqui negent, aliqui affirmant, sic posse hominem dici absolute ablui.

22. Linteam, vel manum aqua madefacta, & in corpus baptizandi tantummodo impressa, dixi §. 1. num. 13. & nunc in proprio loco repetere debeo dubium esse saltem pro praxi, an constituat ablationem absolute dictam, atque adeo dubium esse & baptismum.

§. IV. De Materia proxima Baptismi quoad licitum usum.

1. Idem hæc proportionaliter dici debet quod §. 2. dictum est. Solum est Castropalaus de Baptism. disput. vnc. p. 4. n. 2. adde non esse mortale, si quis in Ecclesia, quæ consuevit baptizare per immersionem, baptizaret per effusionem vel contra, quia hæc censetur levis mutatio.

Occasione prædictorum quæro, an quidam qui, ut infantem jamjam moriturum baptizaret, illum aqua suffocavit, in irregularitatem inciderit?

2. Curiosam mihi proposuit quidam difficultatem ex illo casu ortam, qui ætate Panormitani contigit, & de quo pluribus disputaverunt tunc Sapientes.

Causa ille fuit hujusmodi: Quidam deferens infantem baptizandum in remotam Ecclesiam, advertit eum morti esse proximum, cum ergo aqua careret, & in puteum forte obvium incideret, infantem in illum projecit, verba formæ legitime pronuntians.

Quare quæsitum. Primò fuit, an infans, si vivus ad aquas pervenit, titè fuerit baptizatus? Fuisse, putavit Panormitanus, & plures Canonistæ, sed nequaquam fuisse multi ex Theologis docuerunt. Præcipua vitiorumque ratio fuit, quia Canonistæ tenebant, ad baptismum, non oportere, necessario immersioni succedere emersionem, oportere tenebant Theologi. Omnes tamen consenserunt; si forte puer ille vivus extractus fuisset, debuisset sub conditione iterum baptizari. Vtraque sententia fuit probabilis, & illam quidem Canonistarum hodie communem jam esse Suar. Vasq. Coninch. qui eos citat sequiturque; quest. 66. art. 7. dub. p. quibus adde Castrop. de bapt. d. unica, p. 4. n. 10. citantes Valentiam, Layman, Bonacinam, aliosque inter recentiores Theologos invenies, qui favent his quæ diximus §. præcedente, num. 20. nec tamen nego, opinionem illorum Theologorum à recentioribus aliquibus, ut à Tolero, alijsque apud Castrop. loc. cit. etiam nunc admitti.

3. Quæsitum fuit Secundò. An licitè id fieri, & sine peccato poruerit? Responsumque ab omnibus est, illicitè; quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona: occidere autem innocentem, malum est intrinsecè, nam propter non abfimilem rationem, non licet secare vterum matris animam agentis, ad finem baptizandi infantem ibi existentem.

4. Quæsitum Tertio à recentioribus ex hac occasione subinde fuit. An, quando baptizandus ita esset infirmus, ut iudicaretur mors ipsi fore acceleranda ab aqua ad baptismum necessaria, An inquam tunc licitè baptizari posset, Responditque Coninch. q. 66. art. 7. dub. p. Hurt. d. 1. de baptism. diff. 5. Diana p. 5. Tr. 3. ref. 8. Pasqua. decis. 421. alique, casum fore moraliter impossibilem, quia modica aqua, præsertim si admoveatur calida, non videtur, posse tantum detrimentum afferre. Addit tamen admissio casu, licitè baptizari, quia eiusmodi periculum ex modica illa aqua, præsertim, ut diximus, calida proveniens, est tam rærum, paruum, atque incertum, ut non debeat venire in considerationem humanam.

5. Hæc olim quærita sunt; nunc vero ea proponitur difficultas. An ille, qui prædictum infantem projecit in puteum inciderit in irregularitatem & per hanc occasionem, idem Secundò quæritur de illo, qui baptizat infirmum.

firmum in eo raro casu, quo ex sola ablutione baptismi moriatur? cuius modo *num. 4.* meminimus.

6. Respondeo ad Primum, eum, qui infantem projicit in puteum incurrisse irregularitatem ex delicto, quia (ut nunc suppono) peccavit occidendo innocentem. Dico, ut nunc suppono, nam si bona fide facit, & ex bona conscientia, quamvis erronea, non peccavit, unde irregularitatem non contraxit, quia irregularitas ex delicto, sine delicto non incurritur, ut infra late suo dicitur loco.

7. Respondeo ad Secundum; eum, qui infirmum baptizat in eo raro casu, non incidere in irregularitatem. Acceleratio enim (sunt verba Hurtad. l. c.) illa mortis hominis alias morituri, cui ratione dictæ asperktionis est ponitur, adeo exigua, & insensibilis est, & fit modo ita humano, ut ob salutem æternam non sit contra rationem, ac proinde sic baptizans non manet irregularis, quamvis re ipsa sequatur dicta acceleratio. Hæc Hurtadus.

8. Vides differentiam utriusque casus? In priore is, qui projicit infantem moribundum in puteum, infantem occidit, dum projicit, in posteriore vero infirmum ablucendo, nequaquam occidit, quia ea parva ablutio non est causa ex se mortis, sicuti est dicta projectio.

9. Faver nostræ & Hurtadi sententiæ Sotus, in 14 d. 5. q. 3. & Zambranus de casibus occur. tempore mortis, dub. 12. n. 16. qui dicunt, baptizantem non incurrere irregularitatem, quando est necessitas aliquem baptizandi, & mors accedit propter actionem baptizantis, sed sine illius culpa, ac per accidens, & inopinato.

§. V. De forma Baptismi.

1. Ad essentiam formæ baptismi habendam, tria distincte explicari omnino debent. Primum, Actio exterior, seu actus ipse baptizandi. Secundum, Unitas Dei. Tertium, personarum divinarum Trinitas, quæ certè tria satis bene explicantur in communi, & consueta forma Latinorum: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Et in formæ Græcorum, quam mox ponam *num. 15.*

2. Illud (in nomine) aliqui dicunt significare idem, quod in invocatione, alij in fide, alij in virtute, id est in auctoritate, & potestate: id quod, cum major explicatio ad Theologos, ut S. Thom. 3. p. q. 66. art. 5. ad 6. aliisque pertineat, innuisse sufficiat.

3. Et quidem, quoad valorem, in quacunque lingua profecti ejusmodi formam posse, diximus superius univèrsaliter, lib. 1. de Sacramento, in genere, cap. 1. initio. Quoad licitum verò usum, Latinum vti forma Græca, Græcum Latina, esse mortale, docet Hurtadus loc. cit. diff. 7. negat tamen Valentia apud eundem, quia hæc censetur mutatio accidentaliter, & levis momenti, quod certè probabile est.

4. Iam vero, quia difficile est aliquando cognoscere an, & quando verba æquivalentia, vel mutata, vel addita, vel corruptè prolata, ejusmodi sit ut formam mutant essentialiter, vel accidentaliter, atque adeo ut certo, vel non certo, vel etiam sub dubio sufficiant ad baptismi valorem, idè breviter hic suis sub classibus ea collecta subdam: quamvis circa idem aliqua docuerim, cum de forma Sacramentorum in univèrsum disservi, lib. 1. de Sac. in gener. c. 2. §. 3. quæ sanè erunt omnino recolenda.

Verba certa sufficientia ad formam Baptismi.

5. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Amen.

Nota, illud Ego, & illud Amen, non esse de essentia formæ. Immo, si citra contemptum omittantur, non peccari mortaliter, quia res est levis: ut habes apud Hurtadum de bapt. d. 1. diff. 7. vide etiam Leand. de bapt. d. 3. à q. 2. aliisque.

6. Ego te baptizo in nomine Patris; Dei Filii: vel Christi, Dei Filii: & Spiritus sancti.

7. Ego te baptizo in nomine Patris, in nomine Spiritus sancti. Vel quod idem videtur in nomine Patris, & in nomine Filii, & in nomine Spiritus sancti.

Ratio huius sufficientia est, quia sic ostenditur personarum, non vero pluralitas. Dixerunt, Ius Dicastillus, Henriquez, Corinch, Trallench, Bona, na p. 2. tr. 17. ref. 15. Licet invalidam esse hanc formam vel saltem sub conditione rependendam baptismi hanc formam collatum, dicant non pater, nisi Summa Sexaphica, Gesualdus, Medalla Theologus, & Bonacina apud Dianam l. c. Sed ego sequor Bona, res, priore loco adductos. Et nihilominus propter addicenda sunt §. 2. num. 2. rectè sub conditione repeteretur Baptisma.

8. Ego te baptizo nomine Dei Patris Omnipotentis, & Filii Sapientis, & Spiritus sancti boni Paracliti.

Nam illud in, de essentia non esse puto cum Hurtad. de Bapt. diff. 7. & multis aliis contra alios pudentes de essentia.

9. Ego te baptizo virtute Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Ita Hurtadus ibid. contra Toletum aliisque quod Hurtadum negantes.

10. Ego te baptizo in nomine Dei Patris Omnipotentis, & Filii Sapientis, & Spiritus sancti boni Paracliti.

11. Ego te baptizo in nomine Patris, Filii, & Spiritus sancti.

Nam illud (&) non esse de essentia puto cum Dian. l. c. & G. Hurtad. l. c. & aliis contra nonnullos apud Hurtadum ibid.

12. Baptizo te, vel baptizo hunc in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

13. Ego te abluo, vel lavo in nomine, &c.

14. Ego Sacerdos: ego Petrus te baptizo in nomine, &c.

15. Baptizetur servus Christi, vel baptizetur, vel baptizetur hic in nomine Patris, &c.

Adverte, Modum hunc esse Indicativum, ut videtur enunciante, vel esse Imperativum, ut nonnulli apud Hurtad. l. c. diff. 8. Theologi, eos proferre putant, approbant. At vero nunquam deprecative, ut nonnulli eam num. 28.

Adverte item, Valentiam, adductum ab Hurtado de Bapt. diff. 7. putare, solum venialiter peccari, si Latini utatur forma Græcorum, vel Græci forma Latinorum, sed ipsam Hurtadum putare, peccari mortaliter. Nec firum: quia hic, ejusmodi mutationem magis, ut scio esse momenti, at levioris illi.

16. Ego in nomine Patris, & Filii, & S. S. baptizo te, vel in nomine Patris baptizato te, & Filii, & S. S.

17. Ego te baptizo in nomine Patris, Ego te baptizo in nomine Filii, Ego te baptizo in nomine Spiritus sancti.

18. Nos auctoritatis gratia, te baptizamus in nomine Patris, Filii, & S. S.

Illud enim Nos in hoc loquendi modo idem significat, quæ Ego.

19. Ego baptizo vos, vel Dominationem vestram, Altitudinem, Excellentiam vestram in nomine, &c.

Intelligitur enim ex usu loquendi persona ipsa, ut apud Leand.

20. Ego baptizo servum Christi Ducem talentum in nomine, &c.

21. Ego baptizo Petrum in nomine, &c.

Nota in proximis tribus formulis, & similibus, non potest committi peccatum, nisi veniale, quia in his mutatur consuetudinis Eccl. sic non videtur gravi.

22. Ego baptizo vos (si sunt multi in necessitate baptismi, ut in repentino naufragio) in nomine Patris, Filii, & S. S.